

לעולם חוששים משום גילוי עריות. ושאר ראשונים חולקים על פרש"י וסוברים לאסור אף במכוערת.

לפירוש התוס', לדעת רב אידי אין לחוש באשה חשובה וקרובה למלכות, כי יראים לאנסה כשם שיראים להרגה. אבל לרבי ירמיה יש חשש שמא תתפתה. ועוד זאת, לרב אידי מותר לאשה להתיחד עם נשים עכו"ם, שאין חשש שפיכות דמים באשה כלל. ולרבי ירמיה אסור מלבד באשה חשובה.

עוד כתבו התוס' לפרש על פי הירושלמי, נפקא מינה באשה בעלת כח שאינה מתיראת מפני האונס; לרבי ירמיה אסור שמא תתפתה ולרב אידי מותר. ועוד נפקא מינה: יחוד אשה עם נשים; לרב אידי מותר מפני שיכולה להטמין עצמה, להראות כנכרית, ולרבי ירמיה יש לחוש מלבד בבריאה ובעלת כח.

ולפרש"י יש מקום לומר שבאשה בין הנשים יש חשש שפיכות דמים גם לרב אידי (עפ"י ש"ך ודלא כבית יוסף).

ב. לכאורה משמע בתוס' שאפילו אם נמצאים שם תינוק או תינוקת שידרעים ענין ביאה ועלולים לספר ואינם מתפתים בעצמם, גם אז אסור להתיחד עם העכו"ם (וע' בשו"ת שבט הלוי ח"ה רד).

דף כו

- מ. א. האם מותר ליילד, להניק ולרפא עובדי כוכבים, בחול ובשבת?
ב. האם מותר להשתמש במילדת ומניקה עובדות כוכבים?

א. בת ישראל לא תיילד עובדת כוכבים. ודוקא בחנם, אבל בשכר מותר, משום איבה (רב יוסף). וכן אסור להניק בנה של עובדת כוכבים. ולהניק בשכר – סבר רב יוסף להתיר משום איבה, ואמר לו אביי שאין לחוש לאיבה כי יכולה להישמט באמתלאות שונות, שאין בעלה [או בעלה לעתיד] חפץ בכך וכדו'. וכן לרפא עובדי כוכבים – בשכר מותר. ואפילו בחנם יכול להיות שמותר אם עושה כן כדי לרכוש נסיון ולהתחכם ברפואות (עפ"י תוס').

בשבת, סבר רב יוסף שמותר לילד בשכר משום איבה (ודוקא באיסורים דרבנן, כגון שכר נעקר הולד לצאת או אפשר שכלו לו חדשיו ופסקו גידוליו. עתוס'). ואמר לו אביי שיכולה להימנע ללא איבה, שאומרת, על תינוקות שלנו ששומרים את השבת – אנו מחללים, ולא על מי שאיננו משמרה. כתבו פוסקים (עפ"י החתם סופר) שכמו כן בזמננו, משום איבה וסכנה אל לו לרופא להימנע מלרפא גוי בשבת כשנודמן לו מקרה לפניו, ואפילו בעשיית מלאכות דאוריתא.

ב. רבי מאיר אוסר הנקת עובדת כוכבים לבן ישראל משום חשש סכנה, לפי שחשודים על שפיכות דמים. וכן לענין מילדות. וחכמים התירו ליילד ולהניק ע"י עובדת כוכבים ברשות ישראל בזמן שנשים מישראל עומדות על גבה, שמתיראת לפגוע בו. (וה"ה בנכנס ויוצא, הוי כעומדות על גבה. אבל מקום שאין רגילים שם כל כך, אסור עפ"י ראשונים כאן תוס' כט.). [וכמו כן התירו חכמים שרופא עכו"ם ימול את ישראל כאשר אחרים עומדים על גביו].

מילדת מקצועית אינה בכלל האיסור, שאנו מניחים שלא תרע את שמה הטוב, וכדרך שאמרו בגמרא ברופא מומחה (ריטב"א עפ"י הירושלמי).

מא. מה דינם של עובדי כוכבים, רועי בהמה דקה מישראל, מינין, מסורות, מומרים לתאבון ומומרים להכעיס, לענין ההלכות דלהלן:

א. העלאתם מן הבור והורדתם אליו.

ב. השבת אבדתם.

א. עכו"ם ורועי בהמה דקה מישראל (שהחמירו חכמים ביותר לקנסם, כדי להעמיד דבריהם, ולא מדין תורה. תוס') לא מעלים מן הבור ולא מורידים.

מינים, מסורות ומומרים להכעיס – היו מורידים ולא מעלים (אבל כעת אין דין זה נוהג. פוסקים). ובמקום איבה – מעלים. סבר רב יוסף לומר שבשכר יש חשש איבה ולעולם מעלים. אמר לו אביי: יכול להשתמט באמתלאות שונות שצריך לילך לענין דחוף, הלכך אין איבה.

מומר לתאבון – חייבים להעלותו מן הבור (עתוס' כאן; יו"ד קנח רנא ובפ"ת ובהגר"א; יש"ש גטין פ"ד עב; הפך חיים כלל ו).

א. הרי"ד (ועוד) כתב שלדעת הסובר מומר להכעיס אינו 'מין' – דינו כמומר לתאבון ומעלים ואין מורידים. ואין נראה כן מדברי התוס'.

ב. גם עכו"ם שאינו שומר שבע מצוות, אין מורידים אותו, שאין להרגו ללא דין (עתוס' כאן; חזון איש ב"ק י, טו. ותמה שם על הריטב"א שנראה מדבריו שאין מורידים משום איבה).

ב. אין משיבים לעכו"ם אבדתו (כשארין חילול השם בדבר. ונתבאר במק"א). אבל למומר לתאבון – מחזירים. למסור וכדו' – נסתפקו בתוס' אם משיבים אם לאו. ובחדושי הרשב"א כתב שמשיבים. ובתוס' ר' אלחנן כתב שאין משיבים.

[לענין הלכות אחרות, נחלקו אמוראים האם המומר להכעיס דינו כמין אם לאו. ונפקא מינה לענין כתיבת ספר תורה, שספר שכתבו מין יישרף, ועוד. להלכה, כתבו כמה פוסקים שמומר להכעיס דינו כמין (רמב"ם, וכ"ד הרי"ף – ער"ן. וכו"ה בשו"ע חו"מ תכה, ובהגר"א). ויש חולקים (הרשב"א בתורת הבית ריש הל' שחיטה, והר"ה המובא שם, והרא"ה בבדק הבית שם – מובאים בחזו"א יו"ד ב, א. וע' שם בסק"ב שכתב גם בדעת הרא"ש דאולינן לקולא. וכתב (בסק"ד) שהר"ן חזר בו בחולין ובגטין ממש"כ כאן, וע"ש עוד (בסק"ו) בדעת הרמב"ם).

דפים כו – כז (כח)

מב. האם מותר להתרפאות מעכו"ם באופנים דלהלן?

א. בדבר שיש בו סכנה.

ב. בדבר שאין בו סכנה.

ג. קבלת חוות דעת רפואית והנחיה בטיפול.

ד. ריפוי ע"י מין האדוק לעבודה אלילים.

ה. ריפוי בעלי חיים.

א. אין מתרפאים על ידי עכו"ם מפני שחשוד על שפיכות דמים. ואם היה מומחה לרבים – מותר, שאינו מרע את עצמו.

ואם אין בנמצא רופא ישראל, ואם לא ילך להתרפא ודאי ימות – מותר להתרפא אצל עכו"ם, הגם שקיים חשש שייקרב הלה את מיתתו – לחיי שעה אין חוששין באופן זה, שמא ירפאו.

ב. דבר שאין בו סכנה; –

לפרש"י, לדברי רב יהודה אסור למסור גופו ביד עכו"ם, ולרבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מותר להתרפא ממנו.

לפרוש רבנו תם, אם במחלה שאין בה סכנה – מותר להתרפא אפילו אצל מי שאינו מומחה, שאיננו מרע עצמו להמיתו בכוונה. ואם האדם בריא ובא לרפאות פצע קטן וכדומה ('ריבדא דכוסילתא') – אסור, חוששים שימיתנו בכוונה, ואיננו מרע את שמו כרופא, כי יאמרו העולם שהמיתו בכוונה תחילה מפני שהיה שונאו. (ישנם פירושים נוספים בסוגיא. ע' רמב"ן ועוד).

נחלקו אמוראים (כה). בריפוי מכה שעל גב היד או הרגל [ע"י חולי או ע"י מכת חרב. עפ"י תוס'], האם יש לחוש לנזק ע"י העכו"ם.

היה הרופא מומחה לרבים – לעולם מותר, כנ"ל.

א. ועל זה אנו סומכין להקיז דם מן העובדי כוכבים, דלגבי הקזה כל המקיזים מומחים הם' (תוס').

ב. אדם חשוב, יש מתירים להתרפאות מהעכו"ם, כי חוששים הם לפגוע בו (עריטב"א וטור). והרי"ף והרמב"ם השמיטו זאת.

ג. יש מתירים להתרפא בשכר מעכו"ם. ויש חולקים (ע' יו"ד קנה).

ד. שיטת הרי"ד שבכל מקום שאין רופא ישראלי – מתרפאים מעכו"ם. ואין כן דעת שאר הפוסקים.

ג. מותר להתיעץ עם עכו"ם ולשמוע לו על נטילת סמי רפואה; סם פלוני יפה, סם פלוני רע. שאין חשש שיויקנו כיון שחושש שהשואל ישאל אנשים נוספים ויוודע שקרו (והוא הדין לכל כיוצא בזה. עריטב"א).

ד. מבוואר בגמרא שאסור להתרפאות אצל מין האדוק לע"ז בכל אופן. ולשיטת רבי ישמעאל, מותר בצנעא ולא בפרהסיא. אבל הלכה כחכמים שבשלש עבירות אסור אפילו בצנעא, גם במקום פיקוח נפש (תוס').

כתבו התוס' שלא אסרו אלא כשתולה הרפואה בעבודת כוכבים, ולכך אסור כדי שלא להימשך אחריה, אבל בלאו הכי מותר. וכגון כשאומר 'הבא עצים' סתם, מותר להביא עצים מעכו"ם. ורק אם תולה הרפואה בעצים של עכו"ם [ולפעמים יש כה ביד שדים להטעות בכך, שרק עצים אלו מסוגלים לרפואה] – אסור.

במין האדוק, אסור להתרפא על ידו אפילו בלחשים שאינם ידועים. ובשאר עכו"ם אסור רק כשתולה בפירוש בעכו"ם (ר"ן ועוד).

ה. ריפוי בעלי חיים מותר על ידי עכו"ם, שהרי אין שם חשש סכנה.

דף כז

מג. האם האישים דלהלן כשרים למול את ישראל?

א. עכו"ם.

ב. כותי.

ג. ערבי מהול וגבנוני מהול.

ד. ישראל שלא נימול.

ה. אשה.